

האמנה הבינלאומית לזכויות הילד

ההתייחסות הראשונה לזכויות ילדים במישור הבינלאומי היתה הצהרת ז'נבה ב-1924.

לאחר מכן, ב-1959, פותחה ההצהרה והורחבה להצהרת האו"ם לזכויות הילד.

זכויות הילד נחשבות כחלק בלתי נפרד מההצהרה הבינלאומית לזכויות האדם שאומצה ב-1948.

ב-1979, ערב ההכרזה על שנת הילד הבינלאומית, הוצע להתור לקראת אמנה בינלאומית לזכויות הילד. נוסח האמנה פותח ע"י ועדה מיוחדת במשך 9 שנים וב-20 בנובמבר 1990, אומצה האמנה ע"י העצרת הכללית של האו"ם.

יותר מ-30 מדינות כבר אישרו את האמנה וכתוצאה היא קיבלה תוקף של חוק בינלאומי.

מדינת ישראל חתמה על האמנה שאומצה בעזרת האו"ם יחד עם עוד 130 מדינות.

* * *

תמצית 54 העקרונות של האמנה הבינלאומית לזכויות הילד

האמנה אומצה ע"י העצרת הכללית של האו"ם ב-20 בנובמבר 1989,

שלושים שנה אחרי הצהרת האו"ם על זכויות הילד ב-1959.

מבוא

המבוא מסביר את ההקשר בו יפורשו 54 הסעיפים של האמנה. הוא מאזכר מסמכים קודמים של האו"ם הנוגעים ישירות לילדים, את חשיבותה של המשפחה בהתפתחות הילד, את החשיבות של הגנה וטיפול מיוחדים, כולל הגנה משפטית מתאימה, לפני ואחרי לידת הילד, ואת החשיבות של מסורת וערכי תרבות של כל עם בהתפתחות הילד.

סעיף 1 הגדרת הילד

כל אדם מתחת לגיל 18. אלא אם כן החוק קובע בגרות בגיל מוקדם יותר.

סעיף 2 אי אפליה

כל הזכויות תינתנה לכל ילד ללא יוצא מן הכלל. המדינה מחויבת להגן על הילד מכל צורת אפליה.

סעיף 3 טובת הילד

טובת הילד תהיה השיקול העיקרי בכל פעולה הנוגעת לילד. המדינה תטפל בילד כראוי כאשר ההורים או האפוטרופסים אינם עושים זאת.

סעיף 4 מימוש הזכויות

המדינה מחויבת להעניק את הזכויות באמנה הלכה למעשה.

סעיף 5 הורים, משפחה, קהילה, זכויות וחובות

המדינה מחויבת לכבד את אחריות ההורים ואת המשפחה המורחבת בתפקידם בגידול ילדיהם.

סעיף 6 חיים, השרדות והתפתחות

לילד זכות לחיים והמדינה מחויבת להבטיח השרדות הילד והתפתחותו.

סעיף 7 שם ולאום

לילד הזכות לשאת שם מלידה, לקבל לאום, להכיר את הוריו ולהיות מטופל על ידיהם.

סעיף 8 שמור הזהות

המדינה מחויבת לסייע לילד למסד מחדש את זהותו אם היא בשללה ממנו באופן בלתי חוקי.

סעיף 9 אי-פרוד מן ההורים

לילד הזכות לקיים מגע עם הוריו במקרה של פרוד, אם הפרוד הוא כתוצאה ממעצר, מאסר או מוות, על המדינה לספק מידע לילד או להוריו על מקום המצאו של בן המשפחה הנעדר.

סעיף 10 אחוד משפחות

בקשות לעזוב כל ארץ או להכנס אליה לשם אחוד משפחות תטופלנה בצורה אנושית. לילד הזכות לקיים מגעים סדירים עם שני הוריו כאשר הם שוהים במדינות שונות.

סעיף 11 העברה לא חוקית או אי-חזרה של ילדים

על המדינה להאבק נגד חטיפת ילד על ידי הורה או צד שלישי.

סעיף 12 דעתו של הילד

לילד הזכות להביע דעתו ויובטח כי דעתו תשקל בכל פעולה המשפיעה עליו.

סעיף 13 חופש הביטוי והמידע

לילד הזכות לבקש, לקבל ולמסור מידע בצורות שונות, כולל אומנות, דפוס וכתב, ובלבד שלא יפגע בזכויותיהם של אחרים.

סעיף 14 חופש הדעה, המצפון והדת

לילד הזכות לחופש הדעה, המצפון והדת כפוף להכוונה מתאימה של ההורים וחוקי המדינה.

סעיף 15 חופש להצטרף לאגודה

לילד הזכות להצטרף לאגודה ובלבד שאין זה פוגע בזכותם של אחרים.

סעיף 16 שמירת הפרטיות, כבוד ושם טוב

אין לכפות על הילד התערבות בפרטיות, משפחה, בית או תכונות.

סעיף 17 גישה למידע לתקשורת

לילד תהיה גישה למידע ממקורות שונים. תפקיד התקשורת בהפצת מידע לילדים יהיה לשמור על אמות מידה מוסריות, לטובתו והגנתו של הילד ותוך כיבוד סביבתו ותרבותו. המדינה תנקוט באמצעים לחוק זאת ולהגן על הילד מחומר מידע מזיק.

סעיף 18 אחריות ההורים

יש לשני ההורים אחריות משותפת לגדל את הילד ויש לסייע להם בזאת.

סעיף 19 התעללות והזנחה (במסגרת המשפחה או בטפול)

המדינה מחויבת להגן על הילד מכל צורה של התעללות, יש לבצע פעולות מגיעה, תכניות רווחה ושירותי תמיכה.

סעיף 20 טפול חלופי לילדים בהעדר הורים

לילד הזכות לטפול חלופי בהתאם לחוקי המדינה, וחובת המדינה להתייחס במיוחד להמשכיות הרקע הרתי, תרבותי, לשוני ואתני של הילד בעת מתן הטפול החלופי.

סעיף 21 אימוץ

המדינה מחויבת להבטיח שרק גופים מוסמכים יבצעו אימוץ ורק לטובתו של הילד, יש לשקול אימוץ בינלאומי אך ורק אם נוסו כל הפתרונות בארצו של הילד.

סעיף 22 ילד פליט

הגנה מיוחדת תנתן לילדים פליטים. חובת המדינה לשתף פעולה עם ארגונים בינלאומיים למטרה זו ולאפשר לילדים להתאחד עם משפחותיהם.

סעיף 23 ילדים נכים

לילד נכה הזכות לטפול מיוחד, חינוך והדרכה שמטרתם לעזור לילד להיות עצמאי ולאפשר לו חיים מלאים בחברה.

סעיף 24 שירותי בריאות

לילד הזכות לגישה לשירותי בריאות ברמה הגבוהה ביותר ולטפול רפואי מונע ומרפא. בנוסף יבוטלו מנהגים מסורתיים המזיקים לילד.

סעיף 25 בדיקה תקופתית

לילד אשר הושם ע"י המדינה מחוץ לביתו למטרת טפול או הגנה, הזכות לבחינה חוזרת באופן סדיר של כל נסיבות ההשמה.

סעיף 26 בטוח לאומי

לילד הזכות ליהנות מבטוח לאומי.

סעיף 27 רמת המחיה

חובת ההורים לספק תנאי מחיה מספיקים להתפתחותו של הילד, גם כאשר אחד ההורים מתגורר במדינה שונה ממקום מגוריו של הילד.

סעיף 28 חינוך

לילד הזכות לחינוך חובה יסודי חינם. והאפשרות לחינוך מקצועי. יש צורך לנקוט אמצעים לצמצם את שיעור הנשירה ממסגרות חינוך. נהוג המשמעת בבתי ספר ישקף את כבוד הילד.

סעיף 29 מעדות החינוך

יש לכוון את החינוך לפיתוח אישיותו של הילד וכשרונותיו, להכינו לחיים אחראיים כמבוגר, כאשר הוא מכבד את זכויות האדם ואת הערכים התרבותיים והלאומיים שלו ושל אחרים.

סעיף 30 ילדי מיעוטים ואוכלוסיות מיוחדות

לילד הזכות להשתייך לקהילת מיעוטים או לאוכלוסיה מיוחדת, להינות מתרבותו, לקיים את דתו ולהשתמש בשפתו.

סעיף 31 פעילויות פנאי, הנאה ותרבות

לילד הזכות למשחק, לפעילויות פנאי ולהשתתפות בחיי תרבות ואומנות.

סעיף 32 עבודת ילדים

לילד הזכות להגנה מצורות מויקות של עבודה ומניצול. חובת המדינה לקבוע גיל מינימלי להעסקת ילדים ולקבוע תנאי העסקת ילדים.

סעיף 33 שימוש לרעה בסמים

תהיה הגנה לילד מפני שימוש בסמים נרקוטיים ופסיכוסטרופיים וממערבותו בהפקתם או בהפצתם.

סעיף 34 ניצול מיני

תהיה הגנה לילד מפני ניצול מיני כולל זנות והשתתפות בפורנוגרפיה.

סעיף 35 חטיפה, מכירה ושינוע

המדינה מחויבת למנוע חטיפה, מכירה או שינוע של ילדים.

סעיף 36 צורות אחרות של ניצול

סעיף 37 ענויים, הוצאה להורג ושלילת החופש

המדינה מחויבת כלפי ילדים במעצר, מניעת ענויים, ספול אכזרי וענישה.

סעיף 38 עימות מזויין

אין לתת לילדים מתחת לגיל 15 להשתתף ישירות בעימות מזויין. אין לגייס לכוחות הצבא ילד מתחת לגיל 15.

סעיף 39 שיקום ושילוב מחדש בחברה

המדינה מחויבת לשקם ולשלב מחדש ילדים שהם קורבנות של ניצול, עינוי או עימות מזויין.

סעיף 40 מינהל הצדק לנוער

מטרת טיפול בילד הנאשם בעבירה פלילית תהיה לקדם את תחושתו של כבוד עצמי.

סעיף 41 זכויות הילד על פי חוקים ומסמכים אחרים

במקרה של הבדלים בין חוקי המדינה לבין אמנה זו ייקבע התקן הגבוה יותר.

סעיף 42 הפצת האמנה

חובת המדינה להפיץ אמנה זו למבוגרים ולילדים.

סעיף 43 - 54 בצוע

סעיפים אלה מסמיכים ועדה לזכויות הילד לפקח על ביצוע האמנה.

